

Boxtel

Zondag 28 augustus 2016

Louis Vierne (1870-1937)

1. Sur le Rhin (uit "Pièces de Fantaisie", Suite nr. 3, opus 54, 1927)

Marcel Dupré (1886-1971)

2. Souvenir (uit "Sept Pièces", opus 27 nr. 1, 1931)
3. Carillon (uit "Sept Pièces", opus 27 nr. 4, 1931)
4. Les Cloches de Perros-Guirec (uit "Suite Bretonne", opus 21 nr. 3, 1923)

Camille Saint-Saëns (1835-1921)

5. Prélude et Fugue en mi bémol majeur (opus 99, nr. 3, 1894)

Wladyslaw Zelenski (1837-1921)

6. Uit "25 Preludiów organowych" (opus 38, 1881):
 - Allegretto (G-dur)
 - Andante sostenuto (A-moll)
 - Andantino (A-dur)

Louis Vierne

7. Carillon de Longpont (uit "Pièces en style libre", opus 31, 1914)
8. Clair de Lune (uit "Pièces de Fantaisie", Suite nr. 2, opus 53, 1927)
9. Carillon de Westminster (uit "Pièces de Fantaisie", Suite nr. 3, opus 54, 1927)

Toelichting

Aan de opzet van dit programma liggen de beeldende en verhalende kwaliteiten van het Smitsorgel ten grondslag. Met de aanstaande restauratie van het carillon van de Boxtelse Sint-Petrusbasiliek leek het mij toepasselijk ook enkele 'carillon'-werken in dit programma op te nemen; orgelwerken die de klank van het carillon of van kerkklokken in herinnering roepen. In de evocatieve sfeer van het geheel komen zij uitstekend tot hun recht.

Sur le Rhin is een imposante weergave van de indruk die de Rijn maakte op **Louis Vierne**, de gevierde Notre Dame-organist, die regelmatig reisde over deze lange rivier. De opzet is driedelig: in het eerste deel klinkt het 'molto maestoso' thema, gevat in statige akkoorden. In het middendeel horen we een levendiger gegeven, gevolgd door een opbouw naar de reusachtige recapitulatie van het eerste thema, overweldigend in grandeur.

Marcel Dupré, organist van de Saint-Sulpice in Parijs, liet een belangwekkend oeuvre na. Uit diens *Sept Pièces* klinkt **Souvenir**: een ontroerende ode, opgedragen aan de Canadese organist Lynnwood Farnam (1885-1930). De herinnering aan deze vroeg gestorven musicus klinkt in een verstilde melodie op een fluitregister, afgewisseld met vrije guirlandes en 'snikkende' bewegingen boven een rustige (maar complexe) harmonische begeleiding. Het kolossale **Carillon**, een enerverende en ritmisch voortgedreven toccata, roept het beeld op van het 'groot geluid' van klokken; het geluid van grote en kleinere klokken die kriskras door elkaar klinken. **Les Cloches de Perros-Guirec** is een meer 'landelijke' benadering van het klokkengegeven. Het werk is afkomstig uit de *Suite Bretonne* – een suite van klankschilderingen,

geïnspireerd op het platteland van Bretagne. Perros-Guirec is een pittoresk kustdorpje aldaar, ongeveer halverwege tussen Brest en Saint-Malo. We horen het tafereel verklankt van de inwoners van Perros-Guirec die op een zondagochtend naar de kerk lopen. In de verte klinken steeds de klokken. Ondertussen horen we het lopen van de kerkgangers – geen statige processie, meer een rustig voortsjokken. Een mooie, modaal getinte volksmelodie klinkt op een tongwerkregister.

In de **Prélude et Fugue en mi bemol majeur** weet **Camille Saint-Saëns**, die gedurende een kleine twintig jaar organist van de Parijse Madeleine-kerk was, op effectieve wijze kleurrijke figuraties te schrijven. In de prelude, een briljante toccata, klinken virtuoze cascades met een voortstuwende beweging in de manualen boven een langzamere, op sommige momenten meer melodische pedaalpartij. De fuga etaleert een feestelijk thema, dat met geestdrift wordt uitgewerkt.

Wladyslaw Zelenski, een Poolse componist die enige tijd in Parijs studeerde, publiceerde in 1881 een bundel met vijftwintig preludes; een verzameling geïnspireerde Romantische miniaturen. Het **Allegretto** is een uiting van het lyrisch talent van deze componist: een zangerige melodie klinkt boven een eenvoudige begeleiding en zingt vrijelijk door de ruimte. Het **Andante sostenuto** verwerkt de Poolse hymne *Święty Boże*. Een zachte inleiding, waarin de melodie gedeeld wordt tussen een eenstemmige ‘voorzang’ en een eenvoudige harmonisatie, wordt gevolgd door een beweeglijker deel waarin de melodie op verschillende wijzen verwerkt is. Dit mondt uit in een korte maar stevige fugato, waarna in alle verstilling de melodie nog eenmaal in de onderstem klinkt. Het hierop volgende **Andantino** is een rustiek werk, gehouden in warme harmonieën.

In het laatste deel van dit programma klinkt opnieuw werk van **Vierne**. Wederom horen we een compositie gebaseerd op de klank van klokken, voluit **Carillon sur la Sonnerie du Carillon de la Chapelle du Château de Longpont (Aisne)** getiteld. Het thema bestaat uit twee maten die voortdurend als een energiek perpetuum mobile klinken onder krachtig neergezette akkoorden. **Clair de Lune** (maanlicht) wordt geheel in zachte, wonderschone sferen gehouden. In **Carillon de Westminster**, ongetwijfeld één van de populairste werken in het ‘carillon-genre’ op orgel, horen we voortdurend de bekende melodie die klinkt vanuit de klokkentoren van het parlamentsgebouw in London. De climax en het grandioze slot blijven een hoogtepunt in het gehele orgelrepertoire.